

Samenvatting

De Gemeenschappelijke Regeling Historisch Centrum Limburg (GR HCL) dient te worden gewijzigd. Eén reden hiervoor is dat het Waterschap Limburg en een aantal Zuid-Limburgse gemeenten voornemens zijn tot deze regeling toe te treden per 1 januari 2026. Een tweede reden is dat het Rijk uit de GR HCL zal treden op het moment dat de nieuwe Archiefwet inwerking zal treden. Het college stelt de Raad daarom voor in te stemmen met twee ontwerpbesluiten over de GR HCL.

1. Beslispunten

1. Zowel de Ontwerpbesluiten I als II – voorzien van bijlagen - overeenkomstig het bepaalde in artikel 95 jo. artikel 1, tweede en vijfde lid, c.q. artikel 61, tweede en vijfde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen (nader: Wgr) toe te zenden aan de gemeenteraad;
2. De gemeenteraad overeenkomstig artikel 95 jo. artikel 1, derde en vijfde lid, c.q. artikel 61, derde en vijfde lid, van de Wgr in de gelegenheid te stellen een zienswijze naar voren te brengen omtrent de ontwerpbesluiten I en II, bedoeld onder punt 1.
3. Het college geeft het advies aan de gemeenteraad om geen zienswijze in te dienen voor ontwerpbesluit 1 en 2.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 25 februari 2025:

Conform.

2. Aanleiding

De Gemeente Maastricht is voornemens om in 2025 een besluit te nemen over de volgende aspecten ten aanzien van de GR HCL:

- I. Instemming met het toetreden van nieuwe deelnemers;
- II. Instemming met het wijzigen van de regeling als gevolg van de voormelde toetreding, en;
- III. Instemming met een tweede wijziging van de regeling nadat de nieuwe Archiefwet in werking is getreden en het Rijk uit de regeling terugtreedt.

Op grond van de Wgr heeft de gemeenteraad het recht om hieromtrent, indien gewenst, een zienswijze naar voren te brengen.

Context

De GR-wijziging die volgt uit het inwerkingtreden van de gewijzigde Archiefwet en het gelijktijdig uittreden van het ministerie van OCW, is zodoende de eindversie. Voor de periode van 1 januari 2026 tot 1 januari 2027 is een zogenaamde overgangsregeling (Ontwerp-besluit I) opgesteld. Deze overgangsregeling benadert al zoveel mogelijk de eindversie (Ontwerp-besluit II), maar in deze overgangsregeling is de minister van OCW nog als deelnemer opgenomen en vormt de wettelijke grondslag nog de thans geldende Archiefwet 1995.

3. Beoogd effect

Het laten toetreden van de gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Kerkrade, Landgraaf, Meerssen, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal en het Waterschap tot de GR HCL met ingang van 01-01-2026. Deze gemeenten en het waterschap hebben aangegeven dat zij voornemens zijn om toe te treden tot de GR HCL. Tijdens het traject voor toetreding heeft er maandelijks overleg plaatsgevonden met deze potentiële toetredende partijen.

4. Argumenten

1.1 De GR HCL dient aangepast te worden als gevolg van meerdere (aanstaande) wijzigingen.

Zo hebben de colleges van B&W van Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Kerkrade, Landgraaf, Meerssen, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal en het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg kenbaar gemaakt dat zij voornemens zijn om tot de GR HCL toe te treden per 1 januari 2026. Als gevolg van deze toetreding is een wijziging van deze GR vereist. Er

is ook een wijziging aanstaande met de invoering van de nieuwe Archiefwet, waardoor het Rijk uit de GR HCL zal uittreden.

1.2 Een gecombineerd besluit wordt voorgelegd

Nu er binnen een kort tijdsbestek twee GR-wijzigingen op stapel staan en om onnodige bestuurlijke druk te voorkomen, is er in samenspraak met het HCL en de andere gemeenten voor gekozen om de beide wijzigingen via één gecombineerde procedure aan de raden voor te leggen.

1.3 Toezenden wijziging GR aan Raad

Artikel 1, tweede lid van de Wgr bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders de ontwerpen van de regelingen toezenden aan de raden van de deelnemende gemeenten en het Algemeen Bestuur van het waterschap. Dit gebeurt niet alleen als een nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt getroffen, maar ook als een bestaande gemeenschappelijke regeling wordt gewijzigd, hetgeen nu het geval is.

1.4 Mogelijkheid uitbrengen zienswijze

Artikel 1, derde lid van de Wgr bepaalt dat de raden van de deelnemende gemeenten bij de colleges van burgemeester en wethouders binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp hun zienswijze daarover naar voren kunnen brengen. Met de mogelijkheid om zienswijzen uit te brengen krijgen de raden een meer sturende positie bij het treffen (of in dit geval: wijzigen) van een collegeregeling.

1.5 Samenwerking met Boels Zanders

De bijlagen zijn opgesteld door Boels Zanders, in opdracht van het HCL, in goed overleg met alle betrokkenen. Zowel de huidige deelnemers als de gemeenten en het Waterschap die voornemens zijn om toe te treden hebben gedurende meer dan een jaar maandelijks overleg gevoerd en deze overleggen worden tot aan de toetreding gecontinueerd zodat iedereen dezelfde informatiepositie heeft.

1.6 Draagvlak voorstel in Zuid-Limburg en bij het ministerie

Zowel de eindversie als de overgangsregeling zijn opgesteld door advocatenkantoor Boels Zanders in opdracht van het HCL. Daarbij is een ambtelijk participatietraject doorlopen waarbij zowel de gemeenten Heerlen en Maastricht en het ministerie van OCW (de huidige deelnemers) als de gemeenten en het waterschap die voornemens zijn toe te treden uitvoerig zijn betrokken.

2.1 De GR HCL dient aangepast te worden als gevolg van meerdere (aanstaande) wijzigingen.

Met ingang van het inwerking treden van de nieuwe Archiefwet zal het Rijk uittreden uit de GR HCL. Als gevolg van deze uittreding is een wijziging van deze GR vereist.

2.2 Een gecombineerd besluit wordt voorgelegd

Nu er binnen een kort tijdsbestek twee GR-wijzigingen op stapel staan en om onnodige bestuurlijke druk te voorkomen, is er in samenspraak met het HCL en de andere gemeenten voor gekozen om de beide wijzigingen via één gecombineerde procedure aan de raden voor te leggen.

2.3 Toezenden wijziging GR aan Raad

Artikel 1, tweede lid van de Wgr bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders de ontwerpen van de regelingen toezenden aan de raden van de deelnemende gemeenten en het Algemeen Bestuur van het waterschap. Dit gebeurt niet alleen als een nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt getroffen, maar ook als een bestaande gemeenschappelijke regeling wordt gewijzigd, hetgeen nu het geval is.

2.4 Mogelijkheid uitbrengen zienswijze

Artikel 1, derde lid van de Wgr bepaalt dat de raden van de deelnemende gemeenten bij de colleges van burgemeester en wethouders binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp hun zienswijze daarover naar voren kunnen brengen. Met de mogelijkheid om zienswijzen uit te brengen krijgen de raden een meer sturende positie bij het treffen (of in dit geval: wijzigen) van een collegeregeling.

2.5 Samenwerking met Boels Zanders

De bijlagen zijn opgesteld door Boels Zanders, in opdracht van het HCL, in goed overleg met alle betrokkenen. Zowel de huidige deelnemers als de gemeenten en het Waterschap die voornemens zijn om toe te treden hebben gedurende meer dan een jaar maandelijks overleg gevoerd en deze overleggen worden tot aan de toetreding gecontinueerd zodat iedereen dezelfde informatiepositie heeft.

2.6 Draagvlak voorstel in Zuid-Limburg en bij het ministerie

Zowel de eindversie als de overgangsregeling zijn opgesteld door advocatenkantoor Boels Zanders in opdracht van het HCL. Daarbij is een ambtelijk participatietraject doorlopen waarbij zowel de gemeenten Heerlen en Maastricht en het ministerie van OCW (de huidige deelnemers) als de gemeenten en het waterschap die voornemens zijn toe te treden uitvoerig zijn betrokken.

3.1 Samenwerking met Boels Zanders

De bijlagen zijn opgesteld door Boels Zanders, in opdracht van het HCL, in goed overleg met alle betrokkenen. Zowel de huidige deelnemers als de gemeenten en het Waterschap die voornemens zijn om toe te treden hebben gedurende meer dan een jaar maandelijks overleg gevoerd en deze overleggen worden tot aan de toetreding gecontinueerd zodat iedereen dezelfde informatiepositie heeft.

3.2 Draagvlak voorstel in Zuid-Limburg en bij het ministerie

Zowel de eindversie als de overgangsregeling zijn opgesteld door advocatenkantoor Boels Zanders in opdracht van het HCL. Daarbij is een ambtelijk participatietraject doorlopen waarbij zowel de gemeenten Heerlen en Maastricht en het ministerie van OCW (de huidige deelnemers) als de gemeenten en het waterschap die voornemens zijn toe te treden uitvoerig zijn betrokken.

Overwegingen

- Een eerste landelijke modelversie is tot stand gekomen in samenwerking met alle andere Regionale Historische Centra in Nederland en het Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, onder begeleiding van advocatenkantoor Boels Zanders teneinde de correcte vertaling van de bepalingen van zowel de aangepaste Wet gemeenschappelijke regelingen als de verwachte wijzigingen van de Archiefwet correct in de tekst van de regeling op te nemen.
- Een eerste lokale versie is tot stand gekomen in samenwerking tussen HCL en advocatenkantoor Boels Zanders, waarbij de partijen die voornemens zijn toe te treden per 1 januari 2026 zijn toegevoegd in de conceptregeling. De huidige en verwachte toekomstige deelnemers van het GR HCL hebben de mogelijkheid gekregen tot het geven van op- en aanmerkingen, waarna op 27 mei 2024 een sessie is geweest voor de accounthouders en concernjuristen van alle (toetredende) deelnemers bij het HCL onder leiding van mevrouw A. Hofman van Boels Zanders. Dit heeft geresulteerd in een aangepaste (tweede) versie van de conceptregeling, waarop nauwelijks op- of aanmerkingen zijn gekomen. Op 25 september 2024 is de definitieve ontwerpwijziging van de GR HCL opgeleverd (Ontwerp-besluit I).

5. Kanttekeningen of risico's

3.1 Voortgang voorhangprocedure Eerste en Tweede Kamer

Met ingang van 01-07-2022 is de Wet Gemeenschappelijke Regelingen aangepast. Dat resulteerde landelijk in aangepaste GR-teksten voor de gemeenschappelijke regelingen en daarmee ook voor die GR-en waar Maastricht deel van uit maakt. Het Rijk maakt momenteel nog deel uit van de GR HCL, vertegenwoordigd door de Minister van OCW. Omdat het Rijk nog deelnemer van de GR HCL is, moet de tekst van deze gewijzigde regeling ook door middel van een voorhangprocedure door de Eerste en Tweede Kamer worden goedgekeurd. Deze voorhangprocedure is opgestart in januari 2025. De eerste terugkoppeling van de wetgevings juristen is dat er geen grote omissies in de tekst van de GR HCL zijn geconstateerd en dat de juiste procedure is gevolgd. GR HCL is het enige Historisch Centrum dat nu een tekst in de voorhangprocedure heeft. De tekst die nu voorligt is overwegend gebaseerd op de tekst die nu in de voorhangprocedure zit. Mochten er vanuit Den Haag wijzigingen worden voorgesteld, dan zullen deze moeten worden verwerkt in de tekst die in de voorhangprocedure zit en ook in de tekst die nu voorligt

3.2 Er zal een wijziging van de Archiefwet plaatsvinden.

Met de inwerkingtreding van deze wijziging van de Archiefwet zal de minister van OCW als deelnemer uit de GR HCL treden. Daarvoor is opnieuw een wijziging van de GR HCL vereist. De wijziging van de Archiefwet vindt zeer waarschijnlijk per 1 januari 2027 plaats. Mocht de wijziging van de Archiefwet niet ingaan op 1 januari, dan zal het Rijk pas uittreden op 1 januari van het daarop volgende jaar.

6. Financiële gevolgen

Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen zal HCL vóór 30 april de begroting 2026 ter zienswijze aanbieden bij de gemeente Maastricht. In de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 zal HCL naast de huidige situatie de eventuele financiële effecten en risico's inzichtelijk maken van de voorgenomen toetredingen (nieuwe deelnemers), uittreding Rijk en herziene contracten met overige klanten. Het HCL heeft aangegeven dat de onderhandelingen met het Rijk over de mogelijke uittreding van de Minister, landelijk conform een vastgestelde route wordt aangevlogen. Hierbij wordt aandacht gegeven aan de componenten huisvesting, dienstverlening en een overgangsregeling. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe een en ander zal verlopen.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Naar aanleiding van eventuele zienswijzen vanuit de toetredende gemeente zal met het HCL overlegd worden over de te nemen vervolgstappen. Voorafgaand aan het zomerreces van 2025 zal een voorstel aan de raad worden gedaan om zowel toestemming te verlenen voor het toetreden van de nieuwe deelnemers tot de GR HCL (overgangsregeling 2026) als toestemming te verlenen voor de vervolgregeling vanaf 1 januari 2027 (inwerkingtreding nieuwe Archiefwet en gelijktijdige uittreding Rijk)..

Aangezien het Rijk op dit moment deelneemt aan de GR HCL, dient het Rijk mee te beslissen over de overgangsregeling die per 1 januari 2026 zal gelden. In het voortraject is door Boels Zanders namens HCL overleg gevoerd met een wetgevingsjurist van het Rijk. Dat neemt echter niet weg, dat door middel van een voorhangprocedure in de Eerste en de Tweede Kamer de gewijzigde GR HCL moet worden goedgekeurd. Die voorhangprocedure kan echter pas worden gestart na de toestemming van alle Raden van zowel de zittende als de toetredende deelnemers. Deze voorhangprocedure van de overgangsregeling bij de Eerste en Tweede Kamer is voorzien voor de tweede helft van dit jaar.

8. Communicatie

HCL en Boels Zanders worden via de accounthouder van HCL op de hoogte gehouden met betrekking tot de voortgang van het bestuurlijke proces.